

ján sebtiben összehordott kompiláció, amelyben minden pedagógiai és irodalmi meg gondolás nélkül kiválasztott szavak hemzsegnek s így se magyarnak, se olasznak nem válhat hasznára. Szóbeli közlések alapján győződtem meg arról, hogy a hozzáértők véleménye lényegében azonos az enyémmel (v. ö. még Trem l kedvezőtlen bírálatával, Ung. Jb. XI, 131—132) és ez a véleménye az őszinte egyetemi hallgatóknak is. A *Széphalom*-ban, (1931: 142) K. a következőket mondja: „No de Tagliavini fiatal még és ha kevesebb időt tölt azzal, hogy másokat akarjon leckéztetni, köztünk e területen tanulhat egyet-mást“. Természetesen; munkáimban mindenütt a legnagyobb tisztelet hangján szólok a magyar nyelvészet művelőiről. Szinnyeit, Gomboczot, Melichet, Némethet mestereimnek tartom s tőlük úgyszólván mindennap tanulok, még pedig nemcsak finn-ugor nyelvészetet és turkológiát, amelyekben csak szerény *outsider* vagyok, hanem általános nyelvtudományi elveket is. Azt a tényt azonban, hogy egy a nyelvészettől távol álló ember, aki a szicíliai fogolytáborokban a háború alatt tanult meg úgy ahogy olaszul, az olasz szavak jelentését magyarázza egy Olaszországban született és ott nevelkedett olasznak, aki a tetejébe még hivatásos nyelvész is, igazán... nem is mondom meg, hogy minek tartom.

(Budapest.)

Tagliavini Károly.

MÓRICZ ZSIGMOND FRANCIÁUL.

A magyar irodalom ma még kevéssé ismert Franciaországban, így Magyarország barátainak, őszinte öröme szolgál Móricz, Babits, Zilahy, Karinthy, Márai stb. néhány reprezentatív munkájának nemrégiben megjelent francia fordítása. A franciák ma már újra érdeklődnek az idegen irodalmak, főleg pedig a modern külföldi írók iránt, akiket eddig meglehetősen kevéssé értékelték. Móricz első francia nyelvre fordított regénye. *Az Isten háta mögött* (*Derrière le dos de Dieu*, Rieder, 1930) az eldugott kis magyar város életét ismerteti meg a francia közönséggel. A kép nagyon pontosnak és nagyon reálisnak érzik, és lesújtónak az író kritikája. Vajjon valóban ilyen alacsony az erkölcsi nivója a világtól elzárt kis magyar falunak? Vagy tán csak azért van ez így, mert Móricz — mintha csak francia volna — imádja hazáját, de kegyetlen szavakkal dorgálja? A kitünő regényben egészen aprólékos vonásokkal festi alá életből vett és eleven alakjait. Mindent meglát, a félszepségeket kidomborítja: realista író mindig, de humorista is egyben. És ebben a munkájában a legzamatosabb mesternek bizonyult. Találóan állítja alakjait szembe egymással: Laci fiatalsága, a pap öregsége és szereleméhsége, a tanító ostobasága, megalkuvása és az asszony boldogság utáni vágya s kiábrándulása állandóan feszültségben tartják az olvasó érdeklődését. Pedig alakjai — Lacit kivéve — kevéssé rokonszenvesek, sokszor nagyon is közönségesek és nem is kizárólagosan magyarok. Ha jól meggondoljuk, minden országban megtalálhatjuk ezeket az eldugott kis vidéki fészkeket s bennük tipikus alakjaikat: a jelentéktelen, részeges tanítót, a kártyás, iszákos kurtanemest, a tolvaj notáriust, a kikapós asszonyt és a gyilkos férjet. Csakhogy a francia közönség előtt ezek az ismerős képek kevésbé sötét ábrázolásokat kaptak. Móricz könyve nagyon keserű érzést hagy maga után. Minden túlsötét, túlszomorú, — vajjon ez-e a

valóság? Igaz, hogy az élet hű visszaadása nagyon ritka. Az író rendszeren túloz egy fokkal, vagy letompít . . .

A novellák közül kettőt ismerünk francia fordításban: a *Selyemkendőt* és a *Hét krajcárt*. Ezek valóságos kis mesterművek. Írójuk bámulatosan ismeri a paraszt lelkivilágát, érdeklődéssel fordul feléje és kibányássza mélységeit, örök emberi lényegét. A mi francia parasztjaink nagyon fejlődöttek, előrehaladtak, de ma is akadnak közöttük olyanok, akik a *Selyemkendő* alakjai lehetnének. Ezekkel szemben egészen gyökeresen magyarnak látszik az öreg szoknyavadász földesúr, aki rettenetes parancsoló ura a parasztnak és aki — maga is paraszti származású. Másik kis meséje — a *Hét krajcár* — a könnynek és mosolynak elragadó duoja, telve a nép gyermekének minden természetes poézisával. Csak néhány oldal, de csupa szimbólum: végre megközelítéd a vágyva-vágyott célt és abban a pillanatban, amikor eléred, észreveszed, hogy már késő, már nincs is cél. Az *Isten háta mögöttnek* és novelláinak olvasása után a francia közönség kíváncsi Móricz többi munkáinak fordítására is, mert a kor egyik legjobb, legerősebb írójának érzi. A fordítók, úgylátszik, letompították erőteljesebb, tözsgyökeres, vaskos stílusát. Talán el is laposították. De ha azokra a nehézségekre gondolunk, mellyel egy hasonló regény francia fordítása jár, mégis hálásak leszünk azokkal szemben, akik igyekeznek megismertetni velünk a magyarság lelkivilágát.

(Páris.)

Elisabeth Bidou.

PLANS.

Új francia folyóirat, mely szép kiállításban és jó papiroson Európa ifjúságának új útját keresi. Segíteni akar, mert ez az ifjúság egy eltűnő klasszikus kultúra rómjain és egy feltűnő gépkultúra alaprajzain áll, átítatva emlékektől, de új kívánságokkal és így határozatlanul. Szimpátiával fordul a tömegmozgalmak — *fasizmus, gandhizmus, hitlerizmus* — felé s keresi elfogadható vonásaikat. Ebből az európai egyesítéskutatásból nem maradhatott ki Közép-Európa nagy problémája: Trianon.

Francia oldalon mindinkább sűrűsödik az igaztalan és alaptalan béke ostromlóinak falanxa. Aldo Dami, Léon Blum, Louis Villat, Georges Roux, B. de Jouvenel, Charles de Tisseyre lettek az „igazságot Magyarországnak” eszme védőivé.

Az eszme harcosai két csoportra oszlanak. Azok, kiket lázít a francia középiskolai tankönyvek mondata, amely szerint Kossuth Lajos az alkotmányt kérő nemzetiségeket elutasította, mintha a szabadság a magyarok privilégiuma lett volna. Ezek az *Internationale*hoz csatlakoznak, amely kimondja, hogy demokrata Magyarországot támogatnának, de harciasat — amely fegyverforgatásra tanítja gyermekeit: nem... — A másik csoport nem kíván semmiképp sem beleavatkozni Magyarország belügyeibe, csak megállapítja, hogy a régi nemzetiségek máshová csatolásával egy új helytelen állapot jött létre. Nem hivatkoznak arra, hogy a régebbi „elnyomás” jobb volt, a mostani kínosabb.

Mindkét csoportnak akad képviselője a *Plans* című új folyóiratban. Az utóbbi szellemben szól Ph. L. (Philippe Lamour) és térképpel és statisztikával, a legbizonyítóbb eszközökkel áll Magyarország védelmére. A tudatlan